

З КІНОЕКРАНІВ Є В Р О П И

У першій половині червня у Київському Будинку кіно утретє відбувся щорічний кінофестиваль країн Європейського Союзу. Було показано 10 фільмів з 7 країн-членів ЄС: "Гей, Кармело!" (реж. Карлос Саура; Іспанія, 1990), "1492. Підкорення Раю" (реж. Рідлі Скотт; Іспанія, 1992), "Маленька смерть зі світлим волоссям" (реж. Жан ван де Велде; Нідерланди, 1993), "Кохаєш ти мене чи ні..." (реж. Мікаель Гюлін; Швеція, 1995), "Король троянд" (1985) та "Poussieres d'Amour" (1996; обидва фільми реж. Вернер Шрьотер, Німеччина), "Вулиця мурашок" (реж. Міхаель Главоггер; Австрія, 1995), "Неллі та пан Арно" (реж. Клод Соте; Франція, 1995), "Вершник на даху" (реж. Жан-Поль Раппено; Франція, 1995) та "Пандора" (реж. Антоніо да Кунья Теллес; Португалія). Я переглянув деякі з цих фільмів і хочу про них розповісти.

Однією з найвідоміших була стрічка "1492. Підкорення Раю" з Жераром Депардьє у головній ролі. Фільм розповідає про життя Колумба - про надзвичайну людину, яка завжди мислить оригінально і не хоче підкорятись неписаним законам суспільства. Операторська майстерність чудова, знято багато чарівних краєвидів, але, як на мене, стрічка не справила належного враження - було забагато уповільненої зйомки, через що фільм тривав майже 2,5 години. Сутички між прибічниками Колумба, його супротивниками та туземцями нагадували більше шварценегерівський бойовик, з тою різницею, що американського супермена було замінено французьким. На жаль, душевні переживання героя - головна мета фільму - не знайшли відображення. Після перегляду стрічки так і не зрозуміло, яким чином Колумб зміг виправдати себе та вийти з в'язниці, до якої його було вкинуто після повернення з "Нового" Раю до Іспанії.

Австрійську стрічку "Вулиця мурашок" можна назвати трагікомедією: у комічних рисах відображається трагічна дійсність. Фільм розповідає про мешканців одного з типових квартирних будинків. За щільно зачиненими дверима кожен живе своїм власним життям. Ніхто ще не усвідомлює, що один майже непомітний рух може перевернути спокійне життя - з рук власника будинку, який теж у ньому мешкає, випадає сигара: він помирає. Новий власник хоче заробити гроші і починає все руйнувати та ремонтувати. Але "нова мітла по-новому мете" лише певний строк, - новий господар, не закінчивши ремонту, залишає будинок у рихтуванні. Без докору сумління власник переносить меблі з однієї квартири до іншої, не запитуючи при цьому мешканців цих квартир. Метушня, та й годі.

Комічний ефект у фільмі досягнуто коментарями подій у "житті" будинку, які робить один з його мешканців, маленький чиновник, охоплений манією переслідування. І справді, під час ремонту весь будинок заповнюється мурашками та жучками, які снують усюди. Всі люди схожі на мурашок, які завжди кудись поспішають, - стверджує режисер фільму. Але риторичне запитання "Як покінчити з нашою повсякденною сірістю?" знову залишається без відповіді...

На кінофестиваль прибув німецький кінорежисер Вернер Шрьотер, який представляв дві свої стрічки, що вразили глядачів неординарністю та незвичністю. У фільмі "Король троянд" йдеться про палке кохання двох гомосексуалістів: коли один з них наприкінці фільму помирає, інший робить на мертвому тілі надрізи (ці кадри справили на багатьох огидне враження) та кладе туди троянди - символ пристрасті.

Вернер Шрьотер народився 1945 року і зробив понад 40 фільмів та здійснив близько 30 театральних постановок. Дуже часто Шрьотер знімає фільми без попереднього сценарію, тому вони мають експериментальний характер. Для зйомки такого фільму режисер потребує лише два тижні. Шрьотер відмовляється від певної дії. Цікаво, що всі його картини мають обов'язкове музичне підґрунття. "Я завжди дивлюсь на матеріал культури як на ігровий матеріал", - зауважив режисер.

Це дуже яскраво підтверджується в останньому його фільмі "Poussieres d'Amour" ("Відходи кохання"), де Шрьотер зібрав відомих співаків та співачок, і у задуманих ним ситуаціях "спровокував" їх до розмов з їхніми чоловіками, жінками, друзями, дітьми. Загалом стрічка, яка присвячена відомій оперній сопрано-співачці Марії Каллас, є ніби скринькою з різними піснями - як класичними, так і народними, - у середині якої міститься горошина, що уособлює кохання. Шрьотер, формулюючи ідею створення фільму, зокрема, сказав: "Все, що ми висловлюємо голосом, є "продуктом" нашого пошуку більшого зближення з іншим, нашої потреби в коханні та будь-якої здатності до емоційного сприйняття любові. Звідти і назва фільму". Мова у будь-якому вигляді є одним із засобів вираження емоцій. Шрьотерівське кіно насамперед емоційне.

Фільми Шрьотера не розраховані на масового глядача. Режисер робить їх для себе, висвітлюючи тільки те, що його особисто цікавить, і зовсім не прагнучи, щоб ті, хто дивитиметься його фільми, хоча б якось спробували їх зрозуміти.

Кадр із фільму "Poussieres d'Amour".
Режисер Вернер Шрьотер. Німеччина.

